

БУРЯАД УНЭН

Олоонитын-политическэ газетэ

1921 оной декабриин 21-нээ гарана

СССР-эй ПРЕЗИДЕНТ М. С. ГОРБАЧЕВОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПРИБАЛТИКАДАХИ ҮЙЛЭ ХЭРЭГҮҮДЭЭ УЛАМЖАЛАН, КПСС-эй БУРЯАДАЙ РЕСКОМОЙ БЮРОГОЙ ХЭЭН МЭДҮҮЛГЭ

Нүүдэй үдэрүүдтэ совет хууль үзэж болдог үлгөөр... Иланга Литвадахи гашуудал-үйлэ хэрэгүүд буряадай рескомой бүхэн хууль үзэж болдог үлгөөр...

Нүүдэй! Общество соом-эй сэдхэл бодолой ба политическэ талаар шажардуу шанта байдал тохолодоо, гээлтэ хорлоодоо хүргэһэн үйлэ хэрэгүүдэй боложо байхада, үнэн сэхээр хоёрлэдхэ хэрэгтэй болоно. Обществын зарим хубинь Президентын политическэ ойлгоногуй, ойлгохошье дурарай байна.

стипуци хазгайруулгадгад, Президентын Указууд тогтодоггүй, эрхэтэдэй эрхэнүүд бүүдүгээр хазгайруулгадгад, ондоо яһанай хүнүүд газашаалагдаг, арми, сэрэгтэй алба хаагшад болон тэдэнгэр бүлүнхид тушаа хариу-салгагуй ябуула хэгдэгдэ байгаа. Тимээ дээрээ ниймэ гашуудалта үйлэ хэрэгүүд болоно байна. Дээрээ үгтэһэн ямар нэгэн захиралтар ниймэ гашуудалта үйлэ хэрэгүүд болоно бэш.

тухай асуудал табирын тула Прибалтикадахи үйлэ хэрэгүүд зориута хэрэгдэнэ. Илангага РСФСР-эй хүтэл-барилгашдэй ниймэ хариу-салгагуй мэдүүлгэнүүд хэ-хэ байхадань, ехэ аюултай байна. Иймэ мэдүүлгэй орондон-най, бүхэ дэлхэйд аюул хой-шолонтой байхэ гэжэ бод-долтой хүн бүхэн ойлгохо ааб-за гэжэ хангадана.

ЛАТВИЙН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДТЭЙ УУЛЗАБА

22-тоо Кремль мэдээлэж байна. Латвийн ССР-эй Верхово Соведа Түрүүлгэш А. В. Лукинский, Латвийн Коммунистиче ЦК-гай нэгдэхэ дээр А. П. Рубикстэй хөөр-хөөрлөхөн байгаа.

Ороной дилжих олонхи хүн зоной аша түбэда, хонжоо наймантай, эдлгэ абалгай, контрабандатай, хуурмаг мунгэ гэргалгатай, ажал хэнгүй тэм-ээ оршо олохо байдалтай тэм-ээ шангадхаа зорилгоор, мунгэ мунгэ эрхэсые ба эд хэрэг-лэлгын дэлгүүрье гурим-шүүлжа зорилгоор илгээж тог-тоохонин.

Совет Социалис Республикануудай Союзай Президентын Указ

1961 ОНДО ГАРГАДАХАН 50 БА 100 ТҮХЭРИГЭЙ СЭНТЭЙ СССР-ЭЙ ГОСБАНКЫН МҮНГЭНҮҮДЫЕ ТҮЛБЭРИДЭ АБАЛГЫЕ БОЛЖУУЛХА, ЭРХЭТЭДЭЙ НӨӨСЭЛХЭН МҮНГЭ ҮГЭЛГЫЕ ХИЗААРЛАХА ТУХАЙ

1991 оной январин 23-най 0 часаа болоулаха, мун ондоо сэнтэй мунгөөр болон 1991 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй банкнодоо СССР-эй Министруудэй Кабинедээр тодорхойлоно гуримаар хэлгэхэ тухай; 1991 оной январин 23-наа эхилжэ, 1991 оной түрүүн хаяхад жэлдэ Нөөсэлгын Банкн болон бусад бүхэ банкнуудай эмхи зургаанууд эрхэтэдэй нөөсэлгын мунгэнөө сээр мунгэ үгэлгые харадаа эгээл ехэ 500 түхэригөөр хизаарлаха тухай;

МЭДЭЭСЭЛ

1991 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй СССР-эй Госсбанкын мунгэнүүдые түлбэридэ абалгые болжуулаха, эрхэтэдэй нөөсөлхөн мунгэ үгэлгые хизаарлаха тухай; 1991 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй СССР-эй Госсбанкын мунгэнүүдые түлбэридэ абалгые болжуулаха, эрхэтэдэй нөөсөлхөн мунгэ үгэлгые хизаарлаха тухай;

СССР-эй Министруудэй Кабинедэй 1991 оной январин 22-ой Тогтоол

1961 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй СССР-эй Госсбанкын мунгэнүүдые түлбэридэ абалгые болжуулаха, тэрэниие хэлгэхэ гурим ба эрхэтэдэй нөөсөлхөн мунгэ үгэлгые хизаарлаха тухай; 1961 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй СССР-эй Госсбанкын мунгэнүүдые түлбэридэ абалгые болжуулаха, тэрэниие хэлгэхэ гурим ба эрхэтэдэй нөөсөлхөн мунгэ үгэлгые хизаарлаха тухай;

1961 ОНДО ГАРГАДАХАН 50 БА 100 ТҮХЭРИГЭЙ СЭНТЭЙ СССР-ЭЙ ГОСБАНКЫН МҮНГЭНҮҮДЫЕ ТҮЛБЭРИДЭ АБАЛГЫЕ БОЛЖУУЛХА, ТЭРЭНИИЕ ХЭЛГЭХЭ ГУРИМ БА ЭРХЭТЭДЭЙ НӨӨСЭЛХЭН МҮНГЭ ҮГЭЛГЫЕ ХИЗААРЛАХА ТУХАЙ

1991 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй СССР-эй Госсбанкын мунгэнүүдые түлбэридэ абалгые болжуулаха, тэрэниие хэлгэхэ гурим ба эрхэтэдэй нөөсөлхөн мунгэ үгэлгые хизаарлаха тухай; 1991 ондоо гаргагдахан 50 ба 100 түхэригэй сэнтэй СССР-эй Госсбанкын мунгэнүүдые түлбэридэ абалгые болжуулаха, тэрэниие хэлгэхэ гурим ба эрхэтэдэй нөөсөлхөн мунгэ үгэлгые хизаарлаха тухай;

Ленинэй нэрэмжитэ колхозтой коммунистууд хаяхан өөндөгжөө хамтын сугааг зарлаба. Тэднэй хэлсэхэ, зүбшэхэ асуудалнууд биир нааб даа. Илангаяа мүнөө нийтын малай үбэлжэлгын эгээл харюусалгайтай хаха абжа байна гэсэхэ юм. Тиймээхэ энэ шухала үе сагыс коммунистууд хаяхан гэжэ хэйн үр дүнгүүдэйгээр гатахал, юрэнхийдоо үбэлжэлгын ябаса али ээргэ байнаб гэжэ энэ асуудалнууд тараан байгаа. Сааян тосхондо сугларан коммунистууд эдэндэ харюу абхыс хүсэ-лэн, өөндөгжөө ханамжы дурдхалнуудаа хэлэхэ гэжэ шидэн байна юм. Хамтын партиан суглаан болохо гэжэ үни хадэ зар захара тарагдаа юм. Суглаанай болохо тухай мэдээгүй коммунист үгы бэй.

Партийн Уставай ёһоор коммунист хүнэй нангин уялгануудайн нэгэнни юун бэ гээл, хамтынгаа суглаануудай эдэбхитэйгээр хабаадансаха, ханамжа дурдхалнуудаа ноунгүй хэлэхэ гэдэн ха юм даа. Тэдэ сахиень хэлэхэдэ, Ленинэй нэрэмжитэ колхозтой коммунистууд тухай тингээжэ хэлхэн аргагүй. «Суглаа суртаа энэ дургай зон юм, харин энэ хүдэлмэр гэдэл, эгээл түрүүн өрөлдө байха гэжэ партиборгой секретарь В. Д. Арабхан суглаанай урдахан голорон хэлэ. Энэнь нэгэл ухдагтай. Колхозтой партиан эхин организациин хамтын суглаануудта нилээдгүй оло дахин байлсаб. Алишье сагта хархада, суглаанай хүдэлмэридэ бүхы коммунистууд хабаадангай. Мүнөөшье энэ суглаан байл тингээрүү байба. Суглаанда өрхэ аргай коммунистууд, партиан ба ажалай ветеранууд А. Я. Сайбаков, Ж. В. Мандагеев, Г. Л. Дамшав, колхозой конторотой хаха хаджаан Буудаг Багша Г. А. Мункова болон бусад үгы байба. Тэдэ явахб өрөөгүй хүнүүд өрөөгүй. Коммунистуудыг эхэн хүбин бин хадэ суглаан нэгдэжэ, зүбшэхэ асуудалнууд шидэхэдэ.

Нэн түрүүн залуу хүндэ, энэ үдэр болотор партиан эгээлдэ дабан тоотой. Андрей Жамбалов Александр Хондаков хоёрой «Партиан гарахай» гэдэн мэдүүлгэ харга-даба. Энэ асуудалы шидэхэдэ үдэр эдэ хүндэ суглаанда өрхэ үгы юм? — гэжэ партиан ба ажалай ветеран Венера Пурбоевна Билгеева хэлэбэ.

Ямар шалтагаанаар, юун дээрээхэ эдэ залуу хүндэ партиан гарахай хананааа ойлгуула байба. Тэднэй суглаанда байхада, энэ асуудал шидэхэдэ ушартай, — гэжэ Владимир Гармажонков Хамганов, Надежда Николаевна Галсанова тэмдэглэбэ.

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

Тиймээхэ өөндөө өөндөгжөө партиан эргээтэ гарганан хүнүүд болоно ха юм гэжэ ойлгуула. Удаань тэдэ хоёргүйгөөр мэдүүлгүүднээ зүбшөөд, тогтоол абаха гэдэн дурдхал дуугаа үгэлгөөр шидэхэдэб. Хоёр залуу хүндэй партиан гараханай гол шалтагаанынь хадаа өхэ эрлин «абахада, партиан тұлбэрин үлүү өхэ байһанда дургайдын ушар болоно гү? Ушөө тинхэдэ А. Жамбалов шүүмээлээдэ өхэ дургай хүн юм. В. П. Билгеев

Партийн нэрэ хүндые хамгасалая ГАРАХА ГЭЖЭ ШИИДЭЭД.

вагай хэлээр, «Хэээ нэгтэ, хоёр жэлэй саада тээ нэн гү, нэгэ суглаан дээрэ Андрей өхэ шүүмээлээд өрөөд, тэрэ гэдэ партиан тұлбэри хэбэбэ бэй. Иимэ коммунист сааша даа ямар туһа нэмэрлэйбэ? Тингээжэ хамтын суглаан эдэ хоёрэй партиан гарага гэдэн тогтоол баталан абаба.

Юун гэдэхэб энэдэ? Хүмүүжүүлгын хүдэлмэр хүсэд хайнаар абуулха болһонхой үр дүн энэл даа. Эндэ гасал Ленинэй нэрэмжитэ колхозтой партиан эхин организациин хамтын суглаануудта нилээдгүй оло дахин байлсаб. Алишье сагта хархада, суглаанай хүдэлмэридэ бүхы коммунистууд хабаадангай. Мүнөөшье энэ суглаан байл тингээрүү байба. Суглаанда өрхэ аргай коммунистууд, партиан ба ажалай ветеранууд А. Я. Сайбаков, Ж. В. Мандагеев, Г. Л. Дамшав, колхозой конторотой хаха хаджаан Буудаг Багша Г. А. Мункова болон бусад үгы байба. Тэдэ явахб өрөөгүй хүнүүд өрөөгүй. Коммунистуудыг эхэн хүбин бин хадэ суглаан нэгдэжэ, зүбшэхэ асуудалнууд шидэхэдэ.

Нэн түрүүн залуу хүндэ, энэ үдэр болотор партиан эгээлдэ дабан тоотой. Андрей Жамбалов Александр Хондаков хоёрой «Партиан гарахай» гэдэн мэдүүлгэ харга-даба. Энэ асуудалы шидэхэдэ үдэр эдэ хүндэ суглаанда өрхэ үгы юм? — гэжэ партиан ба ажалай ветеран Венера Пурбоевна Билгеева хэлэбэ.

Ямар шалтагаанаар, юун дээрээхэ эдэ залуу хүндэ партиан гарахай хананааа ойлгуула байба. Тэднэй суглаанда байхада, энэ асуудал шидэхэдэ ушартай, — гэжэ Владимир Гармажонков Хамганов, Надежда Николаевна Галсанова тэмдэглэбэ.

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

Хүүгэдэ үргэжэ, Хун болгогтой, Хулгые бургажа, Морин болгогтой. (Буряад арадай үрэллээ). Хори нурунй. Пионерска үйлсын баруун талаар сэхэ ургаһаа абжа, хүдөө ажакын продуцитуудай магазинеин халта үнгэрөөд байхадтай, монсогор сула модоор баригдаһа, мүнөөшье томоохон гэрүүдэй тоодо оромоор байшан гэр эзлүүдгүй нүүдэндэнай торсолдохо байха. Энэ гэрэй эзлүүн хэд гэгшэб гэдэл, наһанайгаа амарлатада гараһан нилэн үни болоно байһан Гарма Аюшевчин Аюшев, Намжилма Дондоковна Будогожапов гэгшэд юм.

Олон үхибүүдэй үнэр баян энэ бүлын гэгшүүдэй аялаһанайр мэдэхэ, Тинхээхэ үнэрхэйл эдэн тухай, илангаяа гэрэй эзэн тухай бэшэхэ хүсэлтэй байхан юм. Тэдэ мүнөөнэй хүн ходоол сүлээ забдаггүй байхаа һанадаг гэсэхэ даа. «Эрх хүн зориндоо» гэгшэ гү, юрэдөөл, зориоталжа, Гарма ахайнда ороомо гэжэ гараа һэм.

Гэрэй эзэн Гарма Аюшевчин нэмдэ өрөө үүдэс нэгэжэ гэдэ, урданай өхө заншалаар дээшэ гараа нуухини уржа һэн. Амар мэндээхэ хэлээд, һонинбо хэрэгдөөд, өрлэн ушарада тайбарихадолмин, гэрэй эзэн даруханайр хамһарөөд, «Саг сатаа, сахилжа хүхэрдөө» гэгшээхэ гүб даа. Жинэйр зондол аялаар абаһан эдэ даа. Намдал өдлөр хүдэлмэр, абаһан зон яаһаа һэм? Тэдэ зориоталжа өрхэ хадхын, нэгэ-хоёр үгөөр намтаргаа хэлжэжэ үгэхэ болоо гүй даа— гэдэ, авлин намдууһанаар хооронгоо эхилбэ.

Гарма Аюшевчин Аюшевчин мүншэ уран билэгтэрээхэ алдартай Захаамин нотогой Цахир тосхондо 1915 оной июлийн 15-да түрэнэн юм. Тэрэнэй бага балшар наһан эзлүүдэ засагай тогтохо, хүдээрээ гаража эхилэн хүшэрэн сагта үнгэрлэн юм.

1930 ондо Буряадай индустриин түрүүшын гигантуудай нэгэн болон шэлжэ завод Дээдэ-Уладэ баригдаха захалһан юм. Тинхэ тэрэ үедэ 15-тай ябанан гүлээр залуу Гарма хубүүн энэ заводой барилда дээрэ ажаллаһан намтар хэлэхэ бэлэй. Тингээжэ баһааа гаргаа дүйтэй, һүбэлжэн һонор байһан Гарма хубүүн модошо дарханаар хүдэлжэ эхилэн юм. Анханаа өөрөө эхилэн зам бэдрэжэ абагүй, үнүн сэхэ, шуудагы боржэ энэ хубүүн түрүүшын үдэрүүдэдэ эхилэн, бүхы юумэндэ түбэн байһанаа харуулаа, уданшөгчөй сүг хүдлэжэ байһан, олон үндэжэ яһанай барилгададай дүйтэй болоо һэн. Тингээжэ хоёр жэлэй туршада модошо дархатуудай бригадир болоһон байна.

Бүгэдэ буряадуудай түлөөлэгшэдэй хуралдаас үгтуулэ

ҮНЭР БҮЛЫН ҮРЭЭЛНҮҮД

Сэхинь хэлэхэдэ, мүнөө манай орон дотор мэдээс болһон энэ томо заводой урлан бодолон хэрэгтэ Гарма Аюшевчинэй оруулһан хубита биир гэгшэ. «Жэтэй һонин саг байһан юм даа», — гэжэ Гарма Аюшевчин залуу наһаа дурдан, хооронгоо үргэлжлүүлһэн юм.

Гарма бэрхэ модошо дархан байханаа гэдэна түмэртэ дүйтэй, онһон тохинээр һонирхогод байһан юм. Тинхээхэ найман жэлэй туршада шэлжэ завод барилсаа, Хоринин МТС-тэ слесарээр хүдэлжэ эхилһанын тэрэ үедэ бэлэйшэ гайхалгүй болоно. Дайнай урдахи жэлүүдтэ Гарма Аюшевчин МТС-тэ ажаллаха зуура, механизатор мэрэгжэл шудалжа, трактористар хүдэлжэ эхилэ һэн.

Тэдэ уданшөгчөй гал могой жэлдэ совет арадай толгой дээрэ тодор буужа, Эсгэ ороомо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилэ бэлэй. Тингээжэ Хорин аймагай бүхэтэйшүүл сэргэтэ абтама захалаа һэн. Харин Гарма Аюшевчин дуласт дайнай бүлгын эхнэр абаха үйлэгүй байгаа. Юуб гэгшэд, эрхлэн бэрхэ механизатор һэн тула Арaday Комиссаруудай Совадэй гарганан тогтоолой болоод, ара талада хүдэлжэ үнэмшлээ гартэ абажа, нотагтаа үлэхэ баатай болоһон юм. Тэдэ залуу ширяг, гэгшэ хүсэн соогоо байһан Гарма фронт элбэгтэй гэжэ аймагай военкоматада оло дахин өрлэн һааб даа. «Най фронт ара талада гэгшэ. Тинхээхэ эрхлэн шуудагы ажаллаараа фашист бүлматарашыдые даралсаа ёһотой. Энэ хадэ арад түмэнэй, партиан захиралта гэжэ олгогтой — гэдэн лэ харюу абадаг байгаа.

Дайнай хүшэр хүндэ жэлүүдтэ Гарма Аюшевчин үндэһон малгайгаа абаха сулоогүй, хэбэрай хагсуу халхин соошье, үбэлэй янгинаа хүйтэндэ, намарай бороо хурадаһе, улам аялаа халуундые хамсыгаа шуужа, бэе мадууһанаар хооронгоо эхилбэ.

Гарма Аюшевчин Аюшевчин мүншэ уран билэгтэрээхэ алдартай Захаамин нотогой Цахир тосхондо 1915 оной июлийн 15-да түрэнэн юм. Тэрэнэй бага балшар наһан эзлүүдэ засагай тогтохо, хүдээрээ гаража эхилэн хүшэрэн сагта үнгэрлэн юм.

ДУРААРАА ТОГТООГДОНОН ЕХЭ ҮНЭ СЭНГҮҮД

Ушар ёһо мэдэхэ албан зургаанай хүтэлбэрилэгшын хэлэһэн баримтанууд

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

Эдэ мэдүүлгүүдэй харюу он, партиборгой секретарь Валерий Димбрыловичев, партиан, дайнай ба ветеран Самбу Дамзанов гэгшэд эдэнэй партиан тұлбэри болгоһон тухай хэлэб.

